

Een algemene discriminatiewet vernietigt de burgerlijke maatschappij als open samenleving en leidt onvermijdelijk naar een politiestaat.

Kort na het Congres van het Vlaams Blok van 6 oktober jl. in Gent, werd aan de persoon die de zaal had verhuurd voor dat Congres (voor alle duidelijkheid : het ging om een private firma en dus geen overheid) een protest gestuurd door "honderden artiesten, technici, bedienden en bezorgde Gentenaars", waarin zij deze ertoe opriepen om "nooit meer, op welke datum dan ook in de toekomst, zijn zaal ter beschikking te stellen voor de wanklanken van het extreem-rechtse gedachtegoed van het Vlaams Blok". Indien het ontwerp van antidiscriminatiewet, waarvoor S. Sottiaux in de vorige Juristenkrant een hartstochtelijk pleidooi hield, reeds in werking was geweest, zouden alle oproepers volgens art. 6 ervan gestraft worden met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en een geldboete van 50 tot 1000 euro. Het gaat hier immers manifest om aanzetten tot discriminatie jegens een groep (het Vlaams Blok) wegens hun levensbeschouwing (nl. "extreem-rechts gedachtengoed"). Art. 2 § 4 van het ontwerp preciseert immers dat elke discriminatie verboden is o.a. bij het ter beschikking stellen van goederen en diensten aan het publiek en bij elke uitoefening van een economische, sociale of culturele activiteit toegankelijk voor het publiek.

Ook de sussende interpretatie van S. Sottiaux, dat er – en ik herinner dat het om een privaatrechtelijke verhouding gaat - een afweging moet plaatsvinden tussen het "recht op gelijke behandeling" en andere grondrechten zoals de vrijheid van meningsuiting, doet daaraan geen afbreuk : het hele wetsontwerp gaat er immers juist van uit dat het aanzetten tot discriminatie iets anders is dan het louter uiten van een discriminerende mening. Er valt dus niets af te wegen tegenover de vrijheid van meningsuiting, net zomin als er bij een diefstal een afweging moet plaatsvinden tussen het eigendomsrecht van het slachtoffer en het recht op vrije meningsuiting van de dief, die zich ermee zou verweren dat hij met die diefstal een mening heeft willen uiten.

Zouden de protesteerdere onder gelding van de nieuwe wet niet worden gestraft met de genoemde gevangenisstraf of geldboete, dan zou dit slechts één van de 2 volgende dingen kunnen betekenen : ofwel heeft de wet geen praktische toepassing en is ze louter een bezweringsformule van de priesters van de nieuwe staatsgodsdienst, ofwel wordt ze discriminerend toegepast (we weten in dit land reeds dat PS'ers wel de Hitlergroet mogen brengen en Vlamingen niet). Voor mij is géén van deze drie uitkomsten aanvaardbaar.

Dit ontwerp is een gedrocht op vele vlakken waar ik het niet eens over zal hebben. De strafbaarstelling is zo vaag dat ze manifest in strijd is met het legaliteitsbeginsel (*void for vagueness*). De idee dat een misdrijf minder zwaar gestraft wordt indien men voor de keuze van zijn slachtoffer een redelijke en objectieve verantwoording kan geven dan wanneer dat niet het geval is, is gruwelijk. Er zijn tientallen, ja honderden voorbeelden te geven waarin de toepassing van de wet tot groteske toestanden

aanleiding zal geven. Hieronder wil ik het alleen nog meer hebben over de basisprincipes zelf van de wet¹.

Dit ontwerp vormt immers de grootste bedreiging voor een open en democratische samenleving sinds het einde van de Twee Wereldoorlog. Het verstoort totaal het evenwicht tussen staat en maatschappij, en tussen vrijheid en gelijkheid, zoals dit de basis vormt van onze grondwettelijke liberaaldemocratische rechtsstaat. Die is immers gebaseerd op een fundamenteel onderscheid tussen de activiteiten van de overheid, waarin gelijke behandeling strikt vereist is, en die van private personen, die principieel de vrijheid hebben om te discrimineren en enkel gebonden zijn aan objectieve rechtsnormen (rechtsnormen die een bepaalde gedraging an sich opleggen of verbieden, en niet een gedraging jegens een persoon opleggen of verbieden naargelang de houding die men tegenover een andere persoon aanneemt).

Om het ingrijpende en samenlevingsvernietigende karakter van het ontwerp te begrijpen moet men op de eerste plaats goed beseffen waar het gezien de aard van de wet als verbodsbepaling en strafbepaling om gaat. Het gaat hier namelijk niét om de ethische vraag of bepaalde gedragingen moreel verantwoord of verwerpelijk zijn. Het gaat er niét om of men door sociale actie welkdanige mistoestanden ook mag aanklagen en bestrijden. Het gaat wel – en ik blijf zeer nauw bij de tekst zelf van het ontwerp - om de vraag of private personen voor welkdanige beslissing of gedraging in het professionele, economische, sociale, culturele en politieke leven ook, telkens wanneer zij met een medemens in relatie komen, en niet dezelfde houding aannemen tegenover gelijk wie van een ander(e) geslacht, ras, afkomst, afstamming, seksuele geaardheid, geboorte (?), fortuin, leeftijd, geloof, levensbeschouwing, gezondheidstoestand of fysieke eigenschap (dus in de praktijk tegenover gelijk wie anders, want er zal altijd wel zo iemand in de buurt zijn), door die persoon of door een inquisitoriale overheid voor de rechter kunnen worden gebracht en kunnen worden gedwongen om op straffe van veroordeling hun gedraging objectief en redelijk in rechte te verantwoorden. Beste lezer, ik overdrijf niet : art. 2 van het ontwerp (§ 1 juncto § 2 juncto § 4 streepje 6) verbiedt zeer uitdrukkelijk élke niet objectief en redelijkerwijze gerechtvaardigde direct of indirect verschillende behandeling van personen bij élke economische, sociale, culturele of politieke activiteit, behalve – zo hoop ik althans te lezen - wanneer ze strikt in de privésfeer verloopt. U mag binnenkort buiten de strikte privé-kring géén enkele beweging meer maken (elke lichaamsbeweging kan immers het “verspreiden van een teken” zijn in de zin van art. 2 § 4 van de wet) zonder het risico te lopen U voor de rechter te moeten verantwoorden. Telkens wanneer U zich daarbuiten begeeft kan gelijk wie een gerechtsdeurwaarder onder de arm nemen om U te onderwerpen aan een praktijktest of U bij welke daad ook in het maatschappelijk leven “discrimineert”. Men moet al volkomen in een ivoren toren opgesloten zitten als men niet beseft dat dit elke professionele, economische, sociale, culturele en politieke activiteit buiten de strikte privékring om, onleefbaar maakt, dat dit het maatschappelijk vertrouwen dat essentieel is voor een “open society” dodelijk treft. De winnaars bij invoering van dit

¹ Een meer uitgewerkte filosofische kritiek kan men vinden op <http://www.storme.be/juridisering.html>

gedrocht zijn duidelijk aan te wijzen : enkele goed georganiseerde minderheidsgroepen die vandaag de politieke agenda bepalen en de hele samenleving deconstrueren en koloniseren vanuit hun partijdig belang. Ook de verliezers zijn duidelijk aan te wijzen : de zwakken in onze maatschappij. Zij hebben immers het meest nood aan een publieke sfeer waarin zij aan hun trekken kunnen komen, en die gebaseerd is op een hele reeks menselijke waarden die in essentie gebaseerd zijn op andere motieven dan “redelijke en objectieve verantwoording”: vertrouwen, vriendschap, trouw, loyaliteit, solidariteit, intellectuele eerlijkheid, moed zorg, waardering, zingeving (om onder meer de civiele waarden te citeren waaraan onze maatschappij volgens prins Filip zoveel nood heeft). Liefde, vriendschap, trouw, loyaliteit, kortom alles wat zin en waarde geeft in het leven, is in essentie gegrond op discriminatie; wanneer ze enkel op een redelijke en objectieve verantwoording berusten zijn ze waardeloos.

Het vergiftigen van de publieke sfeer door middel van een discriminatieverbod zal als voornaamste gevolg hebben dat eenieder die zich niet voor elke handeling in rechte of tegenover het Heilig Officie wenst te verantwoorden, ervoor zal zorgen zo weinig mogelijk terecht te komen in situaties waar de wet van toepassing kan zijn en zo weinig mogelijk in contact te komen met personen die zich zouden kunnen gediscrimineerd voelen. Het spreekt vanzelf dat ik na de inwerkingtreding van deze wet nooit meer een huis publiek te huur zal stellen, een vacature publiek zal maken, het lidmaatschap van een vereniging zal openstellen voor het publiek. Zoals ik eerder in *Doorbraak* september 2001 betoogde², komen we aldus in een “vier-ogen-maatschappij” waar men in het publiek zijn mening niet meer durft zeggen, kenmerk van een politiestaat. Het zal er op aankomen alles zoveel mogelijk informeel af te handelen, zonder duidelijke organisatie, zonder rechtspersoonlijkheid, e.d.m. Wie is daarvan het slachtoffer ? De open samenleving, en vooral diegenen voor wie deze wet zagezegd is gemaakt : de mensen die niet die sociale contacten hebben, die géén deel uitmaken van het netwerk. Zonder discriminatieverbod krijgen ze méér kansen dan met. Een dergelijk verbod werkt dan ook een verregaande dualisering van de samenleving in de hand. En wat zullen de gelijkheidsfundamentalisten dan doen ? De wet nog strenger maken, de grens tussen publiek en privaat nog verder ten nadele van het tweede verschuiven, de inquisitie nog verder uitbreiden, tot we in een complete politiestaat terecht komen.

Beste lezer, men zal U natuurlijk wel proberen te sussen door te zeggen dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen. Immers, zo schrijft Sottiaux sussend, bij botsing met de andere grondrechten zal het discriminatieverbod niet altijd voorrang krijgen, en de rechter zal in elke zaak een zorgvuldige afweging moeten maken tussen de fundamentele vrijheden en het grondrecht op non-discriminatie. Ik ben helemaal niet gesust. Deze interpretatie bevestigt immers juist dat het discriminatieverbod soms wél voorrang krijgt en dat ik zelfs bij elke uitoefening van mijn grondwettelijk gewaarborgde fundamentele vrijheden gedwongen kan worden in rechte te verschijnen en de uitoefening van mijn vrijheid te onderwerpen aan het oordeel in concreto van een rechter over de vraag of die uitoefening wel objectief en redelijk

² <http://www.vvb.org/doorbraak/pdf/0109.pdf>

gerechtvaardigd is. Deze interpretatie is nog stukken erger dan de wettekst, waarvan art. 3 mij althans nog de illusie gaf dat deze wet totaal geen afbreuk deed aan de vrijheid van meningsuiting, drukpers, vereniging, godsdienst e.d. En in ieder geval, ook als er maar de minste twijfel over bestaat of deze wet afbreuk doet aan die vrijheden of niet, is het kwaad al geschied. Ik zou zot moeten zijn om enig risico te lopen om voor de uitoefening van mijn vrijheid te worden vervolgd of aan chantage te worden onderworpen. Het zal allicht wel een louter subjectief gevoel van onveiligheid zijn in mijnen hoofde ...

Bovenal valt er helemaal niets af te wegen tussen een fundamentele vrijheid en een zogezegd grondrecht op non-discriminatie, omdat een dergelijk grondrecht ten aanzien van private personen niet bestaat. De fundamentele vrijheden mogen beperkt worden voor zover dit noodzakelijk is voor de rechten en vrijheden van anderen (art. 9 lid 2 en 11 lid 2 EVRM), maar dat veronderstelt dat die ander inderdaad een welbepaald recht heeft op mij. Zolang ik binnen de objectieve grenzen van die vrijheid blijf, hoef ik mij niet juridisch te verantwoorden voor het uiteenlopend gebruik dat ik van die vrijheid maak ten aanzien van andere mensen. Dat is de essentie zelf van de fundamentele vrijheden zoals die in onze Grondwet zijn bevestigd. En dat is maar goed ook. Wie zegt dat de afschaffing van dat recht om te discrimineren geen afschaffing is van die fundamentele vrijheden, maar een “positieve invulling” ervan, pleegt Orwelliaanse newspeak en past in het kabinet van de Minister van Waarheid uit “Nineteen Eighty Four”. Het is slechts door het creëren van een vrijheidsruimte waarbinnen mensen het recht hebben om te discrimineren – namelijk de burgerlijke maatschappij – dat menselijke waarden en deugden tot hun recht kunnen komen, dat mensen aan zingeving, aan betekenisoverdracht, aan identiteitsbeleving, aan zorg en solidariteit kunnen doen. Dat binnen de vrijheidsruimte ook minder waardevolle zaken gebeuren en bepaalde gedragingen alles behalve deugdzaam zijn, mag daaraan geen afbreuk doen. Als de mogelijkheid om een keuzevrijheid te misbruiken een voldoende reden is om deze vrijheid af te schaffen, dan kunnen we maar beter de democratie mee afschaffen. Het vernielen van die publieke vrijheidsruimte is immers het basiskenmerk van de totalitaire staat waar we nu met volle kracht op afstevenen, onder het mom van een begrip van democratie dat geen enkele waarde meer erkent andere dan het non-discriminatiebeginsel, een waardenloze democratie dus.

Geen enkele “democratische” partij in het federale Parlement heeft de moed gehad dit nieuwe totalitarisme tegen te houden. Ik maak me dus nog weinig illusies. Net zoals in de naziperiode zullen we binnenkort allemaal voor de keuze staan waarvoor de mensen toen stonden. Velen van jullie zullen collaboreren, hard of zacht, sommigen in het verzet, anderen in de buitenlandse of innere Emigration. Maar één ding, lezer, zal U niet kunnen zeggen: *wir haben es nicht gewusst*. Ik duik intussen alvast onder. Uw

Saihttam EMROTS